

Péntek János

Procese lingvistice actuale în zonele autohtone de limbă maghiară

Vol. I.
Rezumat

Colecția de studii scrisă de prof. univ. dr. Péntek János, tratează, pe baza unor cercetări proprii, situația limbii maghiare vorbite la noi din perspectiva geografiei și a socialului, deci a dialectologiei și a sociolingvisticii. Acestea sunt structurate distinct în volum. În prima parte sunt prezentate, la rând, graiurile limbii maghiare din Transilvania, enclavele de limbă maghiară, situate în estul și sudul zonei (dar și în interior) și situația diasporei interioare (rurale și urbane). În această primă parte ocupă un loc însemnat lucrările referitoare la enclava lingvistică maghiară din Moldova (numit și ceangău), dat fiind faptul că autorul lucrează de mult timp la elaborarea unui vast dicționar regional al acestei comunități. Este prezentat pe larg proiectul dicționarului și chiar un eșantion din dicționarul redactat. Iar pe baza acestui vast material și al Atlasul graiului ceangău din Moldova, autorul readuce în discuție, tocmai în lumina geografiei lingvistice, zonele interioare și tipologia variantelor interne ale acestei enclave, originea ei, dar propune și o etimologie proprie a denumirii *ceangău*.

Studiile din a doua parte a volumului sunt destinate analizei fenomenelor și proceselor sociolingvistice actuale, caracteristice în timp și spațiu comunităților minoritare. La noi în țară, maghiara se distinge prin extindere geografică vastă, prin zone preponderent maghiare și prin numărul însemnat de vorbitori ai acestei limbi. Nu poate fi ignorată nici legătura directă cu restul spațiului lingvistic maghiar, încadrarea în limba comună și literară unitară. Limba maghiară vorbită la noi are, totuși, o situație și un statut special. Unele dintre lucrări tratează elemente și fenomene de contact, natura acestora, iar contactul lingvistic se leagă direct de bilingvism. Bilingvismul este privit dinamic și în varietate tipologică, din care se trag nu numai elemente de contact, dar constituie și cadrul trecerii de la o limbă la alta. Maghiara are un rol deosebit, simbolic în identitatea vorbitorilor, vorbitorii fiind sensibili la orice lezare, îngrădire a folosirii limbii materne. În acest sens sunt discutate, în lucrări separate, situația drepturilor lingvistice, politica lingvistică, într-un context foarte larg.